

A group of bluefin tuna swimming in deep blue water. The fish are shown in various positions, swimming towards the right. The water is a deep, clear blue, and the fish have a silvery-blue sheen. The title 'Tuna Wars' is overlaid in large white text on the left side of the image.

Tuna Wars

Verbeten strijd om de tonijn

Tien jaar geleden schreef journalist en onderzoeker Steven Adolf al eens een boek over de blauwvintonijn. Nu ligt de opvolger *Tuna Wars* in de winkel. De strekking: het gaat voorzichtig de goede kant op met de populatie, maar zoals de blauwvintonijn al eeuwen geleden hele beschavingen kon bezighouden, zijn ook nu nog enorme economische belangen met deze iconische vissoort gemoeid. Dat geldt voor alle tonijnsoorten in de wereldzeeën.

TEKST

Gert-Jan Buijs

FOTOGRAFIE

Gert-Jan Buijs, Mike Dotta, Guido Montaldo en Shutterstock

Steve Adolf schreef al eerder een boek over de tonijn.

De titel van Steven Adolf eerste boek in 2009 zei het helemaal: 'Reuzentonijn, opkomst en ondergang van een wereldvis'. Als politiek en financieel-economisch journalist en correspondent in Spanje voor onder meer Volkskrant, NRC, Elsevier en de VPRO raakte Adolf geïntrigeerd door de traditionele almadrabavisserij in de Middellandse Zee, een bloederig maar indrukwekkend tafereel dat onder meer de surrealistische schilder Salvador Dali inspireerde.

"In die tijd was iedereen bang dat we de blauwvintonijn (*Thunnus thynnus*) zouden gaan verliezen", blikt Adolf terug. "Dat was verschrikkelijk, niet alleen qua biologische en ecologische inbedding van de soort. De oudste industrieel beviste vis zou op aarde verdwijnen en daarmee ook een visserij die deels nog op traditionele wijze wordt beoefend. Een stukje mondiaal erfgoed."

Dat was 2009. Zowel de visserij als natuurbeschermers leken door-drongen van het feit dat het één minuut voor twaalf was. Er kwamen maatregelen, met name door de internationale managementorganisatie ICCAT, die de tonijn beheert in de Atlantische Oceaan en de Middellandse Zee. Om te beginnen kwamen er vangstquota, die – net als de illegale visserij – beter werden gecontroleerd. Met de invoering van het wettelijke minimum gewicht van 30 kilo bleven er meer geslachtsrijpe vissen over om voor nageslacht te zorgen.

Dankzij een duurzaam management gaat het iets beter met de blauwvintonijn.

En zowaar ... het bleek te werken. In het juninummer 2018 van Visionair kon Steven Adolf al tevreden constateren dat de blauwvintonijn terug is, ook in de Noordzee. Toch waarschuwde hij ook dat we moesten uitkijken dat de visserijsector niet opnieuw dezelfde fout zou maken. Nu is er zijn nieuwe boek *Tuna Wars*, waarin hij inzoomt op de huidige stand van zaken.

Gered van de ondergang

Dat de teloorgang van de blauwvintonijn is omgebogen zou je kunnen zien als een gewonnen slag in een oorlog die nog op andere fronten woedt. Adolf: "De eerste boodschap is dat de blauwvintonijn het heeft gered. Wij zijn dus in staat door management van de tonijnvoorraden de soort van de ondergang te redden. Dat is vooral hoopgevend omdat het een 'ingewikkelde vis' is. De soort legt duizenden kilometers af in de oceanen en zwemt daarbij door meerdere vangstgebieden, waardoor veel verschillende landen er iets over te zeggen hebben. Het is ook een visserij die in stappen kan plaatsvinden. Veel tonijnen worden meteen na de vangst gedood, diepgevroren en dan vervoerd naar Japan of de rest van de wereld, maar met purse seiners (ringzegen) kun je ook scholen tonijn vangen en dan naar vetmestboerderijen brengen. Daar krijgen ze vis bijgevoerd om hun vetgehalte te verhogen."

Dankzij de vangstbeperkingen zijn de populaties blauwvintonijn flink gestegen, niet alleen in de Middellandse Zee en in de Stille en Atlantische Oceaan, maar ook in onze eigen Noordzee. "Het is niet ondenkbaar dat sportvissers in de

'Tuna Wars' beschrijft de strijd tussen commerciële belangen en een meer ecologisch georiënteerd beheer van de tonijnvoorraden.

nabije toekomst in de Noordzee op blauwvintonijn kunnen vissen, met name in het noordelijke deel van de Noordzee. Het grote succes is dat Noorwegen en IJsland nu behoorlijke scholen in hun wateren beginnen te krijgen. Dat hebben we sinds de jaren zestig, zeventig niet meer gezien. Ondertussen worden de quota gelukkig nog steeds snel volgevisst."

Tonijn uit blik

Deze ontwikkelingen stemmen Steven Adolf blij, maar het lot van de blauwvin bracht hem ook op de vraag hoe het met de andere tonijnsoorten zit zoals de witte tonijn of albacore (*Thunnus alalunga*), de geelvintonijn (*Thunnus albacares*), de grootoog-tonijn (*Thunnus obesus*) en de skipjack (*Katsuwonus pelamis*). Deze soorten worden vaak in grote volumes bevist en belanden veelal in blik, zoals we die kennen van John West en Princess.

"Relatief gezien is de bluefin slechts een nichemarkt. In mijn nieuwe boek heb ik op een rijtje gezet hoe de machtsstrijd verloopt bij die andere soorten. Daar spelen echt gigantische economische belangen. Doordat er zoveel aandacht is geweest voor de bedreiging van de blauwvintonijn zijn veel mensen gaan denken 'kan ik deze vis voor mijn goede fatsoen nog wel eten?' Als je die vraag wilt beantwoorden, beland je in een hele ingewikkelde wereld. Hoe kun je weten of een

De meeste blauwvintonijnen worden naar Japan geëxporteerd.

De effecten van het vetmesten van gevangen tonijn dienen beter te worden onderzocht.

bepaalde tonijnsoort nu wel of niet bedreigd is?"

Internationale afspraken

Dat de diverse tonijnsoorten nogal reislustig en wijdverspreid zijn, schreeuwt om internationale afspraken. "Die zijn er ook", zegt Adolf. "Er zijn vijf grote regionale managementsorganisaties, de regional fishery management organisations (RFMO's) die bijeenkomen als een soort Verenigde Naties van de tonijn. Ze maken permanent afspraken over vangstbeperkingen, vangstmethodes en

andere maatregelen om de duurzaamheid van de tonijnvoorraden te garanderen. In de RFMO's zitten landen die veel tonijn in hun wateren hebben, maar ook landen met belangrijke tonijnvloeden onder hun vlag. De Europese Unie is daarin een belangrijke speler en sinds kort ook Nederland. Parlevliet & Van der Plas is één van Europa's grootste visserijbedrijven, die via een Franse dochter met een tonijnvloot meespeelt op wereldniveau.

"Door de veelheid aan landen en belangen is het moeilijk genoeg om

tot afspraken te komen", vervolgt Adolf. "De visserijvloeden willen het liefst zo veel mogelijk vangen, terwijl kuststaten vaak pleiten voor een conservatievere aanpak. Die passen graag op met wat ze wegvissen, omdat ze hun kapitaal graag duurzaam willen beheren. Mijn conclusie is dat de RFMO's niet altijd even effectief werken. Ze zijn traag en uiteindelijk wegen de industriële belangen vaak toch het zwaarst."

Strijdtoneel

De strijd tussen commerciële belangen en een meer ecologisch georiënteerd beheer van de tonijnvoorraden is een van de strijdtoneelen die Adolf in zijn nieuwste boek beschrijft. "De RFMO's vormen een strijd die zich in de publieke sfeer afspeelt, maar je hebt ook nog marktgerichte duurzaamheidsbevordering die begint bij de consument. Die wil niet meer dat de zeeën leeggevisst worden met grote trailers en wil dus weten of de vis in de winkel duurzaam is."

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn de afgelopen decennia diverse labels ontstaan. "Dolphin Safe was een van de eersten en begon op een hele goede manier. Aan de westkust van de Verenigde Staten, waar van oudsher op geelvintonijn werd gevestigd, trekken nu scholen geelvintonijn van nature op met dolfijnen. Als je dolfijnen zag, hoefde je daar maar een net omheen te trekken en was je verzekerd van een goede vangst."

Keerzijde van deze visserij was dat die een ware slachting onder de dolfijnen aanrichtte. Honderdduizenden exemplaren werden elk jaar dood terug in zee gegooid. Dat viel erg slecht bij het grote publiek. Dolphin Safe - het label met het vrolijk springend dolfijntje - hielp mee om de slachting uit te bannen, vindt ook Steven Adolf. "Maar het punt is dat het label bleef bestaan en ook werd toegepast in gebieden waar heel anders op tonijn werd gevestigd. Daarmee was dat label grotendeels onzin geworden. De grote Amerikaanse tonijnbedrijven

gebruikten het vervolgens om concurrentie uit andere landen – met name Mexico – te weren. Je mocht het Dolphin Safe-label alleen gebruiken als je aan een serie criteria voldeed en het was niet gratis. Pure marktprotectie dus. Veel Europese bedrijven hebben inmiddels ook het Dolphin Safe-keurmerk want als je niet meedeed, zoals een aantal Nederlandse bedrijven, dan lag je eruit. Ik vind dat maffia-achtige methodes.”

eenvoudig. Zelfs specialisten worstelen met de vraag wat nu precies duurzaam is. Dat begon al door eenzijdig naar de dolfijn-vriendelijkheid van de vangst te kijken. Inmiddels zijn er veel meer criteria voor duurzaamheid. We willen weten of er voldoende tonijn is, of de voorraden goed beheerd worden, hoe het zit met de bijvangst, of de vissen goed worden behandeld, of het zeemilieu niet teveel schade ondervindt en of het tonijnenvoedsel

Duurzaamheidslabels als MSC kunnen daar een rol in spelen. De schrijver ziet ook een rol weggelegd voor de grote supermarktketens. “Als Albert Heijn puur voor duurzame vis gaat, heb je een grote speler te pakken en een belangrijk deel van de vraag. De grootwinkelbedrijven moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Ze hebben de middelen en als ze het niet doen, krijgen ze uiteindelijk problemen met hun eigen klanten.”

Mensen beseffen dat de tijd van het ongebreideld zeeën leegvissen voorbij is.

Ook het MSC-label (Marine Stewardship Council), een concurrerend label waarvan ook meteen werd gesuggereerd dat het niet dolfijn-vriendelijk was, won ondertussen marktaandeel.

Spectaculaire rechtszaken

Maar het wordt nog straffer, want in de Verenigde Staten kampen de drie grote tonijnmerken nu zelf met grote problemen. Bumble Bee, Starkist en Chicken of the Sea, die samen zo'n driekwart van de markt in handen hebben en gezamenlijk het Dolphin Safe Label voeren, staan nu terecht op verdenking van kartelvorming. Als gevolg van prijsafspraken zouden consumenten jarenlang te veel hebben betaald. Bumble Bee is feitelijk failliet gegaan door de forse schadeclaims die zijn ingediend.

De tonijnindustrie heeft volgens Steven Adolf twee belangrijke schoten voor de boeg gekregen. “Met kartelvorming en het negeren van duurzaamheid loop je een groot risico. Dat probeer ik in mijn boek duidelijk te maken aan een groot publiek. Mensen realiseren zich dat de tijd van ongebreideld zeeën leegvissen voorbij is. Net zoals we van de fossiele brandstof af moeten. De uitdaging is nu dat we via de vraag naar tonijn gaan zorgen voor een duurzame visserij. Dat is niet

in de vetmestboerderijen wel duurzaam is.”

Adolf is blij dat de stand van de blauwvintonijn vooruitgaat en dat duurzaam beheer van de andere tonijnsoorten aandacht krijgt. “Omdat we zien dat duurzaam management wérkt kunnen we ook bestanden van andere commerciële belangrijke tonijnsoorten effectiever beheren. Als consument moeten we wel meer garanties krijgen dat de vis die we kopen duurzaam is. Nu ziet de gemiddelde consument door de bomen het bos niet meer.”

Tegelijkertijd is er de zorg voor ‘onze’ tonijnen. “We moeten bedenken wat daarmee gaan doen, want met hun terugkeer in de Noordzee zijn ze ook terug op de politieke agenda. Er gaan geheid stemmen op om de tonijnen te gaan vangen. Ik hou wat dat betreft mijn hart vast voor de gevolgen van de Brexit. Na dertig jaar begint het gezamenlijke visserijbeleid duurzamer te worden, maar als de Britten eruit gaan zijn we terug bij af en krijg je weer visserijoorlogen. Ruim 80 procent van de vis die de Britten vangen, gaat naar de EU. Die moeten ze straks exporteren naar de club waarvan ze zelf zijn weggelopen.” ■

Mensen realiseren zich dat de tijd van ongebreideld zeeën leegvissen voorbij is.